

Blanc bo busca negre pobre

written by Agustí Soler | 19 de març de 2025

L'antropòleg Gustau Nerín, gran coneixedor del món de la cooperació a nivell mundial, em perdonarà que utilitzi el títol del seu imprescindible estudi incorporat en un llibre magistral, amb un llenguatge clar i punyent, que ha titulat amb una ironia que ho diu tot: *Blanc bo busca negre pobre*, tot subtitulant el seu magnífic contingut amb un *Crítica de la cooperació i de les ONG*.

Val a dir que l'estudi d'en Gustau Nerín no té pèrdua i no porta a l'engany tot fent una detallada crítica i aproximació real al món de la cooperació, informant d'una banda de la part positiva, del que podria ser, i de l'altra banda descrivint-nos amb detall com arreu del món i a Catalunya no ens escapem de que s'hagi utilitzat moltes vegades, masses vegades, el món de la cooperació internacional per interessos obscurs i, tal com sona, per a negocis inconfessables per a profit d'uns quants sense cap mena d'escrúpols.

Com a exemple tenim el que se'ns explica sobre un fullet de la Creu Roja destinat a l'ajuda al desenvolupament que convidava a omplir l'ingrés de domiciliació bancària amb un lema no exempt de cinisme: «Ara tens l'oportunitat de treure el millor de tu. I expressar tota la solidaritat que portes dins». El millor de cadascú, òbviament, són els diners. Nerín ens explica amb raó que la gent confia en les ONG pensa que són ètiques perquè no són governamentals i populars i que són eficaces. Doncs la realitat és que ni són no governamentals ni representen els pobles del sud ni són totalment eficaces. La gran despesa de les ONG en màrketing i la manca de transparència en molts dels processos teòrics a realitzar provoquen un estat de sospita que cada dia que passa va creixent i això perjudica greument en la credibilitat del món de la cooperació en general, però molt especialment en aquelles entitats que s'hi deixen la pell per poder tirar

endavant les seves generoses actuacions.

La manca de transparència en moltes de les actuacions així com algunes de les programades porten a una falta de confiança creixent. En una notícia apareguda al diari digital Racó Català se'ns informa dels resultats d'una enquesta sobre les ONG que és molt preocupant.

Sobre l'opinió que es té de les ONG els resultats són:

generalment dolenta.... 63,64 %

hi ha de tot 25,00 %

generalment bona 4,55 %

No deixa de tenir el valor d'una enquesta, molts diran, però el cert és que és preocupant.

Els experts manifesten que les ONG estan fora del control de l'estat que hauria de ser el reflex de la sobirania popular. Cal saber que el finançament públic de les ONG permet als partits repartir prebendes entre els seus fidels. També cal dir que molt sovint les aportacions a alguns programes llunyans de cooperació es fan difícil de controlar o, molt sovint, l'oficina governamental responsable de cooperació se'n desentén de si s'ha dut a terme o no l'actuació finançada. Com a exemple recordaré que com a vicepresident de la Diputació de Barcelona em tocà anar a fer de supervisor l'any 1997 a unes eleccions d'El Salvador, atès que el govern salvadorenc deia que no eren necessaris i els partits de l'oposició temien una actuació sospitosa en un recompte no controlat democràticament. L'endemà de les eleccions visitàrem la ciutat de Chalatenango atès que la Diputació de Barcelona havia fet una primera aportació de vuit milions de pessetes per a la construcció d'un escorxador municipal (que se'ns va dir estava ja molt avançat) que costaria un total de 22.505 euros i la sorpresa fou que només s'havia construït una paret. En arribar a Barcelona i explicar-li el fet a la responsable de cooperació no li donà cap importància, o així m'ho va semblar. Quants projectes de cooperació finançats amb aportacions de diner públic segueixen l'exemple de l'escorxador?

D'una altra banda caldria estudiar la utilitat i conveniència de molts dels projectes subvencionats des de les arques públiques. N'hi ha alguns, molts, que no s'acaben d'entendre. Per posar un exemple podríem demanar el perquè d'una subvenció a un projecte titulat *Dones de Mali. Drets sexuals i reproductius de les dones* amb un cost de 805.000 euros, projecte subvencionat per l'Agència de Cooperació de la Generalitat de Catalunya en època del Tripartit. També cal recordar que aquesta oficina va subvencionar amb 26 milions d'euros un programa de cooperació en el seu últim any de govern i en va comprometre altes 14 milions per als exercicis 2011 i 2012. És curiós, si més no, comprovar que entre els anys 2007 i 2010 l'Agència de Cooperació al Desenvolupament havia incrementat un 130% el nombre d'empleats, de 57 a 122. Realment feia falta?

En acabar el Tripartit el panorama amb que es va trobar el nou Director General de Cooperació fou inexplicable i la feina d'endrega que se li va presentar era per fer-ne una pel·lícula. La reducció pressupostària i de personal del govern Mas fou important, paralitzant un bon nombre de subvencions i la reducció de la plantilla fou a menys de la meitat. Les crítiques de l'àrea dels partits que es consideraven d'esquerres arribaren fins al cel. Tanmateix, no s'escoltaren crítiques ni es féu cap anàlisi a l'actuació del departament durant els anys del Tripartit.

Som conscients que posar sobre la taula una qüestió tan complexa com la cooperació al desenvolupament comporta grans dificultats així com propostes difícils de resoldre. No hi han solucions ideals i hem de tenir present obert com pocs a tota mena d'opinions i de valoracions. Certament hi ha hagut, i encara hi ha, autèntics despropòsits i actuacions amagant interessos comercials i polítics, però tampoc hem d'oblidar aquelles actuacions, aquelles ONG i aquella gent que s'hi ha deixat la pell per tal que els eu esforç i el seu treball pugui ser efectiu per millorar la vida en tots aquells indrets

que necessiten una ajuda necessària i urgent que els comportarà poc o molt a poder gaudir d'una vida més justa, agradable i enriquidora.